

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jose Santorkuato Ateka

*Barrika,
Bizkaia
(1925-2022)*

Aurkibidea

Biografia

1925. urtean sortu zen Barrikako Goierri auzoko Torretxe baserrian eta 8 neba-arrebatatik hirugarrena izan zen. Ama Barrikakoa zuen eta aita Abadiñon jaiotakoa. Bederatzi urterekin Barrikako eskolan hasi zen eta hamar urte zituela gerra hasi zenez, gutxi ikasi ahal izan zuen bertan. Aita marinela zen eta amak etxeko lanak egin eta baserria aurrera eramaten zuen. Baserria inguratzen zuten lur-eremu ugari izan zituzten eta bertan ganadu eta baserriko animalia asko, artoa, garia, patata... lantzen zituzten. Aita itsasoan zegoenez, etxeko seme zaharrenek lan asko egin behar izan zuten etxean eta hauek etxetik joan ahala, berari egokitu zitzaizkion baserriko lanak. 25 urterekin itsasoratu eta jubilatu zen arte, bertan egon zen lanean munduan zehar ibilitako hainbat itsasontzitan.

Zintak

BAKA-018

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Andere
- **Data:** 2012-10-04
- **Iraupena:** 55 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

BAKA-019

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Andere
- **Data:** 2012-10-04
- **Iraupena:** 81 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

BAKA-020

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Andere

- **Data:** 2012-10-04
- **Iraupena:** 28 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Aita "marinoa"

- **Erref:** BKA-018/003
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:06:49. **Bukatu:** 00:08:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasontziko bizimodua

Laburpena:

Joseren aita itsasoan ibiltzen zen. Argentina, Singapur, Manilan... ibili zen. 14 urterekin hasi, eta erretiroa hartu arte ibili zen itsasoan. Sukaldean aprendiz moduan hasi eta maiordomo lanetan amaitu zuen.

2. Baserri bizimodua

- **Erref:** BKA-018/006
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:12:00. **Bukatu:** 00:13:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Aita itsasoan ibiltzen zen, eta amak eramaten zuen etxea. Arreba zaharrenak lan asko egin behar zuen etxean. Ez zuten argindarrik. Baserrian zer ganadu zeukaten aipatzen du.

3. Txerria, "gehien mimatzen" zen animalia

- **Erref:** BKA-018/007
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:13:27. **Bukatu:** 00:14:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Txerria izaten zen baserrian "gehien mimatzen" zen animalia. Txerri-hiltzeari buruz hitz egiten du. Txerrikiak gatzetan sartzen ziren, ondo manten zitezen.</p>

Transkripzioa

- Txarrie izen da etheen ondoen guarda dan animali. Lehen. Gehien mima dana txarrie, [alderdi] guztixen. Bai.
- Eta ze eitten zan gero beragaz?

- Ba, sasoie etorten zanin hil, erre, gatzatan sartu eta [...] morzillak eta in eta aurrera, holan, jateko.
- Gatzatan sartu?
- Gatzatan, bai, gatzatan. Ez zegon... frigorifiko be ez zegon, korrienterik be ez zegon.

4. Behar sakratuena zaldiak

- **Erref:** BKA-018/009
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:15:52. **Bukatu:** 00:18:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Kortako behar sakratuena zaldiak egiten zuela dio, errotara irin bila ere zaldiz joaten ziren. Guardia Zibilak ere zaldia izaten zuen. Edozein zaldik ez du balio basoan ibiltzeko. 10-12 urte zituenerako zaldi gainean joaten zen. Horri buruzko hainbat azalpen ematen ditu.

5. Astoa familiako kide bat gehiago

- **Erref:** BKA-018/011
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:18:33. **Bukatu:** 00:20:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Behor gainean joateko jesarlekua larruzkoa zen. Astoari goizean goizetik jartzen zitzaion basta eta azken ordura arte askotan ez zitzaion eransten. Astoak dira baserrian behar gehien egiten zuten animaliak. Joseren ustez familiako kide bat gehiago izaten zen astoa. Ama Bilbora joaten zen trenez erosketak egitera herrian denda txiki bat baino ez zegoen-eta. Esne-saltzaileak ere astoz joaten ziren trenera. Ezinbestekoa zuten astoa.

6. Astoaren okela oso gozoa

- **Erref:** BKA-018/012
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:20:24. **Bukatu:** 00:21:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Astoa jateko ederra da. Larrua, belarriak eta tripak izan ezik beste dena aprobetxatzen da. Ondo jan duen bost-sei urteko astoa (arra) egokia da horretarako.

7. Animalia zentzudunena eta usaimen onenaduna astoa da

- **Erref:** BKA-018/013
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:21:26. **Bukatu:** 00:23:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Astoa da usaimen eta ahosabai onena duena. Oso argia da, sekula ez du harri berean bi biderrez estropezu egingo. Behin egindako bidea ikasi eta ez da inoiz galduko. Animaliek zein ur den ona eta zein ez ondo jakiten dute: astoek zaldiek baino hobeto nabaritzen dute eta idiek behiek baino hobeto. Etxean bi asto zituzten, badaezpada ere.

8. Ferratzaile lana ez da batere erraza

- **Erref:** BKA-018/014
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:23:53. **Bukatu:** 00:25:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Sopelan eta Urdulizen ferratzaile bana zeuden. Ez da ofizio erraza eta gutxi egiten zuten behar zegokion legez. Izan ere, zapatak balira bezala, neurrira egon behar izaten ziren.

9. Artoa eta ardi-okela labean

- **Erref:** BKA-018/016
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:27:19. **Bukatu:** 00:30:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Etxean jasotzen zutenarekin bizi ziren. Artoa gura beste zuten. Labea otearekin berotzen zuten eta bertan sikatzen zuten artoa. Ardiaren okela artaburuaren gainean berotuta gozo-gozo ei dago.

10. Ganadua loditu saltzeko

- **Erref:** BKA-018/017
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:30:01. **Bukatu:** 00:31:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Beraien etxean "labasua" (labeko sua, ogia) egiten zuten. Garia animalien pentsua egiteko ere erabiltzen zuten. Zahia erosi eta harekin loditzen zituzten txahalak gero saldu ahal izateko. Agustin Atxa harakina joaten zen etxera txahal bila eta berari saltzen zioten.

11. Gari-lanak

- **Erref:** BKA-018/018
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:31:38. **Bukatu:** 00:32:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Garia azaroan ereiten da. Gari-lanak azaltzen ditu pasarte honetan.

12. Ilargiaren eta emakumeen hilerokoaren eragina

- **Erref:** BKA-018/019
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:32:40. **Bukatu:** 00:35:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Ilargiaren eragina sakratua da. Solorako edo animaliak hiltzeko kontuan hartu behar da. Emakumea hilerokoagaz baldin badago, ezin du txerrikia ikutu (odolostak...), alferrik galtzen baita.

13. Pentsurik onena artoa

- **Erref:** BKA-018/021
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:35:50. **Bukatu:** 00:36:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Bere ustez pentsurik onena artoz egindako da. Artoa jaten duen animaliak okel ederra du.

14. Txerriarentzako esnea

- **Erref:** BKA-018/022
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:36:51. **Bukatu:** 00:38:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserrriko lanak » Baserrriko animaliak

Laburpena:

Txerridunak (txerri saltzaileak) etxeri etxe joaten ziren. Esne onenagaz ondo loditzen ziren. Ira sikuaren gainean egoten ziren txerrikortan. Idientzako eta txahalentzako ere ona da.

15. Txerriaren sexua zelan desberdindu?

- **Erref:** BKA-018/023
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:38:56. **Bukatu:** 00:41:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserrriko lanak » Baserrriko animaliak

Laburpena:

Txerriaren sexua zelan desberdintzen zen azaltzen du. Txerriak etxerako hazten ziren, ez ziren saltzen. Edozein txerriki ez ei da fidagarria, etxekoa da fidagarria.

16. Negu gogorren ondorioak

- **Erref:** BKA-018/025
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:44:07. **Bukatu:** 00:46:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Bilbon mekaniko ikasten zebilela, goizaldean itzartu eta trenera joan behar izaten zen. Neguan trena ez zen ondo ibiltzen eta sarritan Algortaraino joan behar izaten zen oinez. Sarritan busti-bustita bukatzen zuten.

17. Autobus bakarra Barrikan

- **Erref:** BKA-018/027
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:49:57. **Bukatu:** 00:51:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:

Barrikatik autobus bakarra pasatzen zen. Bendejarekin (plazarako jeneroa) zihoan jendea Portugaleteko zubira eroaten zuen.

18. Etxean egindako larruzko abarkak

- **Erref:** BKA-018/028
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:51:33. **Bukatu:** 00:53:00

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Oinetakoak larruzkoak izaten ziren; gomazkoak kortako beharretarako erabiltzen zituzten. Etxean egindako abarkak eta artilezko galtzerdiak izan zituzten. Abarkekin labea egitea erraza da eta jakin egin behar dira erabiltzen.

19. Arrainduna etxera

- **Erref:** BKA-018/029
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:53:00. **Bukatu:** 00:54:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Joseren etxekoek, bera baino zaharragoek, etxeko jateko baino ez zuten jaten. Lantzean behin arrainduna joaten zen etxerik etxe eta diruz edo trukean erosten zuten arraina.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-23

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com